

**MÜELLİFİ MEÇHÛL BİR İKRÂRNÂME RİSÂLESİNDEN
HAREKETLE
BEKTÂŞİLİKTE İKRÂR GELENEĞİ**

The Tradition Of Allegiance in Bektashism According To
A Treatise Whose Author Unknown

Ahmet YALÇIN*

Öz

İslâm tarihinde tasavvuf düşüncesi, hicretin 6. asrında tarikatlar biçiminde teşekkül etmiştir. Genelde kurucusu ya da kurucu kabul edilen şahısların ismine nispet edilen, Kâdirilik, Nakşibendilik, Kübrevilik, Bayramilik, Halvetilik ve Bektâşilik gibi isimlerle anılan pek çok tarikat doğmuştur. Bu tarikatlardan biri olan Bektâşilik, Hacı Bektâş-ı Veli'ye nispet edilir. Osmanlı Devleti'nde padişaha bağlı piyade askerlerin birliği durumundaki Yeniçeri Ocağı'nın da tarikatı olan Bektâşilik, Anadolu ve Balkan coğrafyasında yaygınlık gösteren bir tarikat olmuştur. Bektâşiliğin de tıpkı diğer tarikatlarda olduğu gibi kendine has zikir meclisi, adap-erkânı ve çeşitli törenleri ortaya çıkmıştır. Cem ismi verilen ve asıl itibarıyla bir zikir meclisi olan dini ayinler, farklı maksat ve vesileler ile icra edilebilmektedir. Bektâşilik tarikatına intisap için ikrâr adıyla bir cem tertip edilmekte, bu cemde yola yeni girecek ve talip olacak adaya yolun incelikleri öğretilmektedir. Bu çalışmamızda Bektâşî tarikatına biat edecek mürit

Abstract

Sufism represents the mystical aspect of the religion of Islam. Sufism was formed as tariqats in the sixth century of the Migration. Tariqats are generally attributed to the names of the founders or persons considered to be founders. Many tariqats known as Kadiriyyah, Naqshibandiyah, Kubraviyyah, Halvatiyyah and Bektashiyyah have emerged. Bektashiyyah, one of these tariqats, is attributed to Hacı Bektâş-ı Velî. The tariqat of the janissary corps in the Ottoman Empire is Bektashiyyah. Bektashiyyah was a tariqat that was widespread in Anatolia and the Balkan geography. Just like any other its own dhikr council, adap-staff and various ceremonies emerged. Religious rites performed under the name of Cem can be performed for different purposes and occasions. A cem ritual is organized to join the Bektashi tariqat. In this cem ritual, the fineness of the road is taught to the candidate who will

* Dr. Öğr. Üyesi, Kayseri Üniversitesi, İslâmî İlimler Fakültesi, Temel İslâm Bilimleri Bölümü, Kelam ve İslâm Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalı, Kayseri, Türkiye / e-mail: ahmetyalcin@kayseri.edu.tr / ORCID ID: 0000-0001-9569-863X.

Başvuru Submission	Kabul Accept	Yayın Publish
05.04.2021	29.12.2021	31.12.2021

DOI: 10.18403/emakalat.909640

adayının tarikata girişi maksadıyla düzenlenen ikrâr cemini yapıldığını, müellifi meçhul bir ikrârname risâlesinde geçtiği şekliyle ve yayın etiği ilkeleri çerçevesinde anlatmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Bektâşilik, İkrârname, İkrâr cemi, İkrâr

enter and aspire to the road. In this study, I investigated the organization of the cem ritual, which was organized for the purpose of entering the disciple candidate who will join the Bektashi tariqat. This work is based on a historical manuscript whose author is unknown.

Key words: Sufism, Bektashism, Allegiance, Cem of confession, Confession

Giriş

İslam düşüncesinde tasavvuf, bir terim olarak hicri 2. asırdan itibaren kullanılmaya başlanmış ve tarihsel süreçte tasavvufun anlamına dair pek çok tarif yapılmıştır. Bu tariflerin genelinde, müminlerin üstün bir İslâm ahlakına erişmeleri için sahip olmaları gereken özelliklerden bahsedilmektedir.¹ Hasan Basrî (ö. 110/728), İbrahim b. Edhem (ö. 160/777), Haris el-Muhasibî (ö. 243/857), Bâyezid Bistâmî (ö. 260/847) Cüneyd Bağdâdî (ö. 298/910) ve daha birçok isim ilk sûfiler olarak zikredilmektedir.² Tasavvuf düşüncesinin tarikatlar biçiminde ortaya çıkışı ise İslâm dünyasının Moğollar tarafından tahrip edildiği döneme³ rastlamakta, bu tarikatlar çoğunlukla kurucusunun ismine nispetle anılmaktadır.⁴ Kâdiriyye, Kübreviyye, Nakşibendiyye ve Bektâşilik bu tarikatlardan bazıları olup, Müslümanların yaşadığı farklı bölgelerde yayılmış bulunmaktadır. Bektâşilik, Hacı Bektâş-ı Veli'ye nispet edilmekte, genellikle Orta ve Doğu Anadolu ile Balkanlarda yaygınlık göstermektedir.⁵ Aynı zamanda Yeniçeri Ocağı'nın tarikatı durumundaki Bektâşilikte,⁶ bütün İslâm tasavvuf cereyanlarında görülen zikir meclisi hüviyetinde cem adıyla toplantılar yapılır ve bu

¹ Mustafa Kara, *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 1995), 31-43.

² Mian M. Şerif, *İslam Düşüncesi Tarihi*, Trc. Mustafa Armağan vd. (İstanbul: İnsan Yayınları, 2014), 1/431-443.

³ Ebu'l-Fidâ İmâdüddin İsmail b. Ömer İbn Kesir, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Thk. Beşşar Avvad (Beyrut: Dâru İbn Kesir, 2007), 16/191.

⁴ Hasan Kamil Yılmaz, *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2011), 127-128.

⁵ Kara, *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*, 282-283.

⁶ Butrus Abû Manneh, *Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler Bektâşiler Nusayriler - 1826'da Nakşibendi-Müceddidî ve Bektâşî Tarikatları*, Trc. Ş. Tufan Buzpınar (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2013), 121.

toplantılar geleneğin din anlayışında önemli bir yere sahiptir.⁷ Tarikata intisap edecek talibin yola kabulü için yapılan dini törene ikrâr cemi denilir.⁸ Bektâşilik üzerine yapılan çalışmalarda bu törenden bahsedilmekle birlikte, törenin icra ediliş şekline dair sınırlı bilgiler verilmektedir. Bektâşilik hakkında yapılan çalışmaların, varlığını büyük ölçüde sözel kültürle sürdürmüş Bektâşiliğin⁹ yazılı tarihi kaynaklarına dayandırılması, konunun doğru anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda rastladığımız, üzerinde tarih bulunmayan, ancak dil ve üslup özellikleri bakımından 18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyıl başları Osmanlı Türkçesi ile kaleme alındığını düşündüren el yazması bir mecmua içerisinde, cem ayinini tafsilatıyla anlatan bir ikrârname risâlesi yer almaktadır. Burada, Bektâşi yoluna talip olacak kişi için özel bir cem ayini yapıldığı, cem esnasında yapılan dua, okunan ayetlerin, surelerin ve salât u selâmların tertibi, çekilen gülbankler ile baştan sona cemin nasıl icra edilmesi gerektiği anlatılmaktadır. Araştırma ve yayın etiği kurallarına riayet ederek "Müellifi Meçhul Bir İkrârname Risâlesinden Hareketle Bektâşilikte İkrâr Geleneği" adını verdiğimiz bu çalışmamız, yazılı bir kaynağa dayanarak, az bilinen bir konuya ışık tutması bakımından önem arz etmektedir.

1. Biat Kavramı ve İslâm Tarihinde Biat

Kökene alış-veriş manasındaki bey' sözüne dayanıp,¹⁰ kişiler arasında veya fertler ile siyasi otorite arasındaki akitleşme, itaat ve tasdik bildirme anlamlarına gelen¹¹ bey'at/biat kavramı Kur'an'da, "bağlılık sözü vermek" anlamına gelmektedir.¹² İslâm davetinin başlangıcında Hz. Peygamber'e tabi olmak, İslâm'a girmek ve dinin hükümlerine bağlı kalmak anlamında kullanılmışken, raşit halifeler ile başlayan ve daha sonra gelen Emevî ve Abbasî dönemlerinde devam eden süreçte siyasi bir içerik kazanarak, devlet başkanına bağlılık ve otoritesini itiraf olarak karşımıza çıkmaktadır.¹³

⁷ Cenksu Üçer, *Anadolu'da Alevî Ocakları ve Grupları* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2019), 361.

⁸ Erdoğan Çınar, *Bronz Çağında Alevilik* (İstanbul: Kalkedon Yayınları, 2020), 37.

⁹ Doğan Kaplan, *Yazılı Kaynaklarına Göre Alevilik* (Ankara: TDV Yayınları, 2019), 28.

¹⁰ Râgıp el-İsfahânî, *Müfredâtü Elfâzi'l-Kur'an*, Tah. Safvan Adnân Dâvûdî (Dimaşk: Dâru'l-Felah, 2002), bya mad.

¹¹ Komisyon, *Dini Kavramlar Sözlüğü* (Ankara: DİB Yayınları, 2006), 69.

¹² *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, çev. Hayreddin Karaman - Ali Özek - İbrahim Kâfi Dönmez vd., (Ankara: TDV Yayınları, 2014), el-Fetih, 48/10.

¹³ Cengiz Kallek, "Biat", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 6/121-123.

Tasavvufun kurumsallaşması ile ortaya çıkan tarikatlarda biat kavramı, Rasûlullah'a (sa.) yapılan biatler örnek alınarak¹⁴ tarikat yoluna intisap etme, şeyhe ve onun emirlerine bağlı kalacağına söz verme anlamında kullanılmaya başlanmış, bunun dışında mübâyaa, ahz-ı tarik, ahid, intimâ ve el almak gibi ifadelerle de anılmıştır. Her tarikatın kendine has intisap usulü ve biat merasimi zuhur etmiş, ayrıca intisabın adap ve erkânını konu eden eserler telif edilmiştir.¹⁵ Bu tarikatlardan biri de Hacı Bayram-ı Velî'ye (ö. 833/1429-30) dayanan Bayramiyye'dir. Tarikatın meşhur halifelerinden biri olan Sun'ullah Gaybî'nin (ö. 1676), tarikata intisap adabını anlattığı biatnâmesi, bu sahadaki en bilinen eserlerden biridir.¹⁶ Bunun dışında, biatnâme türüne örnek olacak başka metinler de mevcuttur.¹⁷ Bektâşilikte ise yola girmek veya tarikata intisap etmek, ikrâr olarak ifade edilmektedir. Onaylamak, tasdik etmek, itiraf etmek anlamlarına gelen ikrâr kelimesi, Bektâşî yoluna girmek anlamında yaygınlaşmışsa da, bu çerçevedeki metinlerde biat kelimesinin de kullanılmaya devam ettiğine şahit oluyoruz.¹⁸ Buna en açık misal, çalışmamıza esas teşkil eden ikrârname risâlesinin kendisidir, zira risâlenin ilk satırında "İmdi azîzim, şöyle malum ola ki bey'at-ı erkân-ı Hazret-i Pîr Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî" ifadesi yer almaktadır.¹⁹

1.1. Hz. Peygamber'e Biat

İslâm'a davet vazifesi verilen Hz. Peygamber (sa.) insanları Allah'ın dinine çağırmaya başlamış, bu uğurda gösterdiği gayret neticesi Mekke'de önemli sayıda insan Müslüman olmuştur.²⁰ Bu dönemde İslâm'a giriş, kelime-i şehadeti ikrâr ile meydana gelmekteydi. Dini tebliğe devam eden Hz. Peygamber her fırsatı değerlendiriyordu. Hac mevsimi münasebetiyle Mekke'ye gelenlere İslâm'ı anlatmak üzere

¹⁴ Şah Velîyullah Dehlevî, *Kavlü'l-Cemil* (Lahor: Mektûbetü Rahmânî, ts.), 38-40.

¹⁵ Osman Türer, "Biat (Tasavvufta)", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 6/124-125.

¹⁶ Sun'ullah Gaybî, *Sohbetnâme Biatnâme Devre-i Arşîyye*, Haz. Hüseyin Rahmi Yananlı (İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 2017), 133.

¹⁷ İsmail Yıldırım, *Bî'at-nâme Türüne Bir Örnek: Nakşî İbrahim Efendi'nin Bî'at-nâme'si*, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı Ö7, 2020, 341 – 356.

¹⁸ Kaplan, *Alevîlik*, 173. Kaplan'ın eserinde, Şeyh Safî Buyrukları'ndan yaptığı alıntılarda biat ifadesini görmekteyiz. Şöyle ki: "Müptedi gelup yol atasının huzuruna iki diz üzerine edeple otura, biat ide."

¹⁹ İkrârname, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Katalog no: BEL_Yz_O000027/20 Demirbaş no: 297.7 BİA 297.7 BİA 1, 327.

²⁰ İbn İshak, *Siyer-i İbn İshak*, Haz. Muhammed Hamidullah (İstanbul: Düşün Yayınları, 2012), 202-203.

Akabe mevkiine geldiğinde, Medineli Hazrec kabilesinden bir topluluk ile karşılaştı. Onları İslâm'a davet etti ve müspet cevap aldı. Altı kişi olan bu ilk topluluk memleketlerine iman etmiş olarak döndü.²¹

1.2. Akabe Biatları

Medine'ye döndüklerinde Rasûlullah'ı ve davetini anlatan bu altı kişi,²² ileride ensar olarak isimlendirilecek topluluğun temellerini attı ve Medine'de İslâm yayılmaya başladı, öyle ki içinde Rasûlullah'tan bahsedilmeyen ev kalmadı.²³ Ertesi sene Akabe'deki birinci buluşmaya gelen, Medineli farklı ailelere mensup on iki erkek Hz. Peygamber'e (sa.) biat etti. Daha savaş farz kılınmadığı için yapılan biatin özü; Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocukları öldürmemek, iftiradan kaçınmak ve isyan etmemek gibi hususları ihtiva etmekteydi. Hz. Peygamber (sa.), kendisine biat eden kişilerin gösterdikleri sadakatin cennet ile mükâfatlandırılacağını bildirmiş ve Mus'ab bin Umeyr'i bu toplulukla birlikte Medine'ye göndermiştir. Yeni Müslüman olan kimselerin kelime-i şehadet getirdikten sonra gusledip elbiselerini temizledikleri, daha sonra iki rekât namaz kıldıkları kaydedilmiştir.²⁴

Akabe'deki ikinci biat, Medine'den gelen yetmiş üç kişinin,²⁵ hac bitiminde sözleştikleri yerde Hz. Peygamber ile buluşarak, Medine'ye geldiğinde onu düşmanlarından koruyacaklarına dair verdikleri biattır. Bu esnada onlardan ilk olarak Berâ bin Ma'rur Hz. Peygamber'in elini tutarak biat etmiş, ardında da diğer kimseler aynı şekilde Rasûlullah'ın elini tutarak ona biat etmiştir.²⁶

Akabe biatlarında, Medineli Müslümanların Hz. Peygamber'in (sa.) elini tutarak, dinin emirlerine riayet edeceklerine ve düşmanlarına

²¹ Ebû Muhammed Abdûlmelik İbn Hişam, *es-Şeretü'n-Nebeviyye*, Trc. Abdülvehhab Öztürk (İstanbul: Kahraman Yayınları, 2014), 2/78-79; Ebu'l-Hasan Ali b. Ebi'l-Kerem Muhammed b. Muhammed b. Abdülkerim b. Abdülvâhid eş-Şeybânî el-Cezerî İbnü'l-Esir, *el-Kâmil fi't-Tarih*, Tah. Muhammed Yusuf ed-Dekkâk (Beyrut: Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2003), 1/610.

²² İbn Hişam, *Sîre*, 2/79; İbnü'l-Esir, *Tarih*, 1/610. İbn Hişam, Mekke'de Allah Rasûlü'nün davetini kabul ederek Medine'ye dönen kişi sayısını altı olarak verirken, İbnü'l-Esir, Ukbe bin Amir'i de ekleyerek bu sayının yedi olduğunu söylemiştir.

²³ İbn Hişam, *Sîre*, 2/80.

²⁴ İbn Hişam, *Sîre*, 2/81-84, 87; İbnü'l-Esir, *Tarih*, 1/611-612.

²⁵ İbn Hişam, *Sîre*, 2/91. İbnü'l-Esir, bu sayının yetmiş erkek, iki kadın olduğunu söyler. Bkz. İbnü'l-Esir, *Tarih*, 1/612.

²⁶ İbn Hişam, *Sîre*, 2/97.

karşı onu himaye edeceklerine dair söz vermelerinin dışında, kaynaklarda farklı bir uygulamadan bahsedilmemektedir.

1.3. Rıdvan Biatı

Hicretin altıncı senesinde, Hz. Peygamber (sa.) ve ashabı umre için yanlarına kurbanlık develer alarak Medine'den yola çıktı. Beytullah'ı ziyaret için çıkılan seferde savaş için bir hazırlık yoktu. Mekkeliler ise yine de bu topluluğu şehre sokmamakta kararlı idi. Hudeybiye mevkiine gelen Müslümanlar burada konakladılar. Karşılıklı elçiler gidip gelse de müspet bir netice alınamadı. Hz. Osman elçi olarak Kureyş'e gönderildiğinde, müşrikler kendisinin Beytullah'ı tavaf edebileceğini ancak Hz. Peygamber ve diğer ashaba müsaade etmeyeceklerini söylediler. Bunu kabul etmeyen Hz. Osman'ın alıkonulması, Müslümanlara "öldürüldü" şeklinde ulaştı. Bunun üzerine Rasûlullah rıdvan ağacının altında, "savaşmadan buradan ayrılmayacağız" dedi ve insanları biate davet etti. Müslümanlar gerekirse onun yolunda ölmek ya da kaçmamak üzere biat etti.²⁷ Oradaki sahabe ellerini uzatarak Hz. Peygamber'e bağlılık ve itaat yemini etti.

1.4. Halifelere Biat

Hz. Peygamber'in vefatı üzerine, Benî Saide gölgelediği toplandı Hz. Ömer'in "Rasûlullah'ın öne geçirdiğini kim geride bırakabilir" diyerek Hz. Ebu Bekir'e biat etmesi üzerine, diğer Müslümanlar da onu takip ederek biat etti.²⁸ Hz. Ebû Bekir vefatından evvel yerine geçecek halifenin Hz. Ömer olacağını bildiren bir yazı bıraktı.²⁹ Hz. Ömer bir hutbe okuyarak hilafete başladı ve Müslümanlar ona da biat etti. Onun vasiyet ettiği şûrâ heyetinin seçtiği Osman bin Affan, mescide gidip hutbe okumuş ve Müslümanlar bölükler halinde biat etmeye başlamış, hutbeden indikten sonra da biat edenler olmuştur.³⁰ Hz. Osman'ın şehadeti sonrasında muhacir ve ensardan oluşan sahabenin ısrarı ile mescitte Ali bin Ebî Tâlib'e biat edildi. Hz. Ali'ye biat etmeyen sahabeler de bulunmaktaydı.³¹

Rasûlullah döneminde biat, ona bağlanmak, İslâm'a girmek, kelime-i şehadeti söylemek anlamlarında iken dört halife dönemiyle birlikte biat, halifenin siyasi otoritesini kabul anlamında bağlılık ve

²⁷ İbn Hişam, *Sîre*, 3/424-428.

²⁸ İbn Hişam, *Sîre*, 4/402; İbnü'l-Esir, *Târîh*, 2/189.

²⁹ İbnü'l-Esir, *Târîh*, 2/272-273.

³⁰ İbnü'l-Esir, *Târîh*, 2/475.

³¹ İbnü'l-Esir, *Târîh*, 3/81-82.

itaat olarak tavsif edilebilir. İslâm'ın bidayetinde biat için, şehâdet kelimesini ikrâr ile Allah'ın emir ve nehiyelerini kabul edeceğini ifade etmesi yeterli görülmüşken, tasavvufun tarikatlar biçiminde tezahüründen sonra her tarikatın talip veya mürit kabul biçimi ve seremonileri ortaya çıkmıştır.³² Bu tarikatlardan biri olan Bektâşilikteki biat meselesine geçmeden önce Bektâşiliğin tarih, anlayış ve erkânı hakkında muhtasar malumat vererek Bektâşilikte ikrâr geleneğine geçeceğiz.

2. Bektâşilikte Tarih, Düşünce ve Erkân

İlk defa Emeviler döneminde Müslümanlarla karşılaşan Türklerin, topluluklar halinde İslam'a girmeye başlaması Abbasiler dönemine rastlamaktadır. Şii düşüncelerle bezenmiş bir İslâm anlayışı ile tanışan Türklerin İslâmlaşma sürecinde, farklılaşan tasavvuf kültürünün etkisi olduğu gibi, İmam Maturîdî'nin etkisi ile Türklerin ekseriyeti Sünnî İslam anlayışına meyletmiştir.³³ Moğolların sebep olduğu göçler ile yoğun biçimde Anadolu'ya gelen Türkmenler arasında, sahip oldukları din anlayışı ile ilintili olarak ortaya çıkan Bektâşilik adını, asıl adı Seyyid Muhammed olan ve Hacı Bektâş-ı Velî lakabı ile meşhur zattan alır.³⁴ Onat'ın ifadesiyle Bektâşilik, "Ahmet Yesevî'nin temellerini attığı, ahlak temelli İslâm anlayışının Yesevîlik doğrultusunda Anadolu'da çiçeklenmesi ile ortaya çıkan bir Türk Tasavvuf ekolüdür."³⁵

Baba İlyas-ı Horasânî'nin (ö. 1240) müridi ve halifesi olduğu söylenen Hacı Bektâş-ı Velî, Sulucakarahöyük'te (bugünkü Hacı Bektaş) kendi tekkesinde mütevazı bir hayat yaşamıştır. Tarikatın teşekkülünde, Orta ve Batı Anadolu'da tanınıp yayılmasında etkin isim Abdal Mûsâ olmuştur.³⁶ Baba İlyas-ı Horasânî Meknâkıbnâmesi'ne göre, Osman Bey'in (ö. 1324) kayınpederi Edebâlî'nin (ö. 1326) Hacı Bektâş-ı Velî ile olan yakınlığı, sonraki sultanların Bektâşiliğe önem vermesini ve yeni kurulmuş olan Yeniçeri Ocağı'nın Bektâşiliği benimsemesini sağlamıştır.³⁷ Tarikatın mensuplarına göre ikinci pir/pîr-i sâni, Balım Sultan (ö. 1516) kabul

³² Türer, "Biat (Tasavvufta)", 6/124-125.

³³ Üçer, *Anadolu'da Alevî Ocakları*, 122-123, 126; Yasin İpek, Harun Işık vd., *Şia'dan Kızılbaşluğa Türklerde Alevîlik* (İstanbul: Ekim Yayınları, 2017), 29-32.

³⁴ M. Sadık Vicdânî, *Hurîfilik ve Bektâşilik* (İstanbul: İz Yayıncılık, 2017), 146-147.

³⁵ Hasan Onat, *Yazılı Kaynaklarına Göre Alevîlik* (Doğan Kaplan)-*Şunuş Bölümü* (Ankara: TDV Yayınları, 2019), 20.

³⁶ Ahmet Yaşar Ocak, "Hacı Bektâş-ı Velî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1996), 14/455-458.

³⁷ Irène Mélikoff, *Uyur İdik Uyardılar- Alevîlik - Bektâşilik Araştırmaları*, Trc. Turan Alptekin (İstanbul: Demos Yayınları, 2011), 25, 55.

edilmekle birlikte onun hakkında birbiriyle çelişen bilgiler bulunmaktadır.³⁸

Kurucu unsuru Türkmenler olan Safevî Devleti'nin kökeni, Erdebil Tekkesi şeyhi Safiyyüddin Erdebili'ye dayanmaktadır.³⁹ Başlangıçta Sünnî-Şafîî çizgide olan Erdebil Tekkesi, siyasi sebeplerle Şiîleşmiştir.⁴⁰ Safevîlerin Anadolu'daki Türklere yönelik Şiî propaganda faaliyetleri, bazı edebî eserlerde makes bulmuşsa da Bektâşîlerin tam anlamıyla Şiîleşmesini sağlayamamıştır.⁴¹ Yavuz Sultan Selim'in (ö. 1520) Trabzon valiliği yaptığı dönemde,⁴² aynı zamanda Safevî Devleti'nin de kurucusu olan Şah İsmail (ö. 1524) Orta Anadolu'ya kadar gelmiş, müritleri ile buluşmuştur.⁴³ Şah İsmail'in propagandası ile bazı Türkmenlerin kısmen İmamiyye düşüncesinden etkilenmesi, Osmanlı'nın tedbir almasına ve Yavuz'un doğu seferine zemin teşkil etmiştir.⁴⁴ Sonraki dönemlerde Tokat, Amasya, Bozok gibi bazı Anadolu şehirlerinde çeşitli isyanlar görülmüşse de bu hareketler başarıya ulaşamayınca, Anadolu sathına yayılmış durumdaki topluluklar içe kapanarak, tarihsel anlayış, örf ve adetlerini muhafaza etmeye çalışarak kendi geleneklerini yaşatma gayretine düşmüştür.⁴⁵ Osmanlı Devleti'nin en eski askeri yapılanması sayılabilecek Yeniçeri Ocağı'nın 1826'da padişah II. Mahmud (ö. 1839) tarafından kapatılarak yerine Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye ismiyle yeni bir ordu kurulması Bektâşîlik için de resmen kapatılma anlamına gelmiştir.⁴⁶

Bektâşîlik, İslamlaşan Türkmenlerin eski gelenekleri ile göçtükleri bölge halklarının inanışlarından öğeler taşıyan, tam anlamıyla Sünnî ve Şiî olarak tavsifi kolay olmayan,⁴⁷ bağdaştırmacı bir din anlayışı olarak ortaya çıkmıştır.⁴⁸ *Buyruklar*,⁴⁹ *Cönknâmeler*, *Vilâyetnâmeler*,

³⁸ Ahmet Yaşar Ocak, "Balım Sultan", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 5/17-18; Kara, *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*, 283; Sönmez Kutlu, *Alevîlik-Bektâşîlik Yazıları* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2008), 152.

³⁹ Kaplan, *Alevîlik*, 64.

⁴⁰ Kaplan, *Alevîlik*, 313.

⁴¹ Kutlu, *Alevîlik-Bektâşîlik*, 56-57.

⁴² Ahmet Akgündüz-Said Öztürk, *Bilinmeyen Osmanlı* (İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1999), 133.

⁴³ Mustafa Öz, *Başlangıçtan Günümüze Şiîlik ve Kolları* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2011), 374.

⁴⁴ Saffet Sarıkaya, *İslam Düşünce Tarihinde Mezhepler* (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2019), 229.

⁴⁵ Öz, *Şiîlik ve Kolları*, 378-379.

⁴⁶ Kara, *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*, 283.

⁴⁷ Mélikoff, *Uyur İdik Uyardılar*, 54; Üçer, *Anadolu'da Alevî Ocakları*, 207.

⁴⁸ Öz, *Şiîlik ve Kolları*, 381.

⁴⁹ *Buyruklar*, Safevîler tarafından Anadolu'daki Kızılbaş Türkmenleri kazanmaları için gönderilen dervişlerin getirdiği yazılı eserlerdir. Cafer-i Sadık

Fütüvvetnâmeler, Menâkıplar, Tercümânlar, Makâlâtlar, Adâp ve Erkânâmeler, Dîvanlar, Âjin-i Cem Risâleleri, Gülbankler ve Cabbâr Kulu gibi yazılı kaynaklara⁵⁰ dayanan Bektâşiliğin⁵¹ kapatılması, tarikat için bir kırılma anlamı taşımaktadır. Bu dönemden sonra gizlendikleri söylenen Bektâşilerden devlette mevki elde edenler olduğu gibi⁵² bir kısmı da kendilerine destek olan masonluğa yönelmiştir.⁵³ 1867'den itibaren Bektâşiliğe dair çeşitli eserlerin neşredilmeye başlaması, onları himaye edenlere işaret edebileceği gibi, padişahların değişmesiyle devlet nezdinde Bektâşiliğe karşı sergilenen tutumun da değiştiğini gösterir.⁵⁴

Bektâşi anlayışta merkezi bir konumu olan cem ayinleri esnasında okunan niyâz ve tercümânlar sıklıkla “bismi Şâh Allah, Allah” ifadesiyle başlar.⁵⁵ Buradaki “Şâh” kelimesi ile kastedilen Allah Teâlâ'dır ve Cenab-ı Allah'ın “Şahımız” biçiminde anılması Sünnî çevrelerce de bilinen bir husustur,⁵⁶ Şah İsmail ile bir alakası yoktur. Bektâşilerin, yaşadıkları yörelere göre yerel bazı inançlarla senkronize olduğu kabul edilse bile Şah İsmail'in bütün Bektâşiler için önemli bir öge olduğu⁵⁷ tartışmalıdır. Zira Yavuz Sultan Selim ile Şah İsmail arasındaki mücadelede Osmanlı ordusunun kendi padişahı yerine Şah İsmail tarafına muhabbet beslemesi makul değildir.

Safevî propaganda ile Bektâşiler, Şii cemaatinden heterodoksi bir düşünceye kaymıştır diyen Mélikoff, cemlerde okunan nefeslerden ve Balkan-Anadolu ve İran/Azerbaycan Bektâşi toplumlarında yaptığı incelemelerden hareketle Bektâşiler'in tanrı-insan/antropomorfik bir inanca sahip oldukları, Ali'nin tanrısallığı ile tanrının insan suretinde tecelli edişi ve reenkarnasyona inandıkları görüşüne varmıştır.⁵⁸

Buyruğu ve Şeyh Safî Buyruğu bunlardan olup daha sonra Anadolu'daki ocakların tasarrufuyla farklı buyruk metinleri ortaya çıkmıştır. Geçmişte yolun içtüzüğü niteliğinde olan buyruklar, günümüzde de kabul görmekte ve neşredilmektedir. Cenksu Üçer, *Tokat Yöresinde Geleneksel Alevilik* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2010), 26-27.

⁵⁰ Halil İbrahim Bulut, Harun Yıldız, *Alevilik Bektâşilik – Tarihî, Dinî, Sosyal ve Güncel Boyutlarıyla* (Ankara: Bilay Yayınları, 2021), 231-273.

⁵¹ Siddık Korkmaz, *Alevilik Bektâşilik Geleneği ve İslam* (İstanbul: İz Yayıncılık, 2016), 114.

⁵² John Kingsley Birge, *Bektâşilik Tarihi* (Selâmet Dergisi/Haftalık Mecmua, 1948), 63/14.

⁵³ Mélikoff, *Uyur İdik Uyardılar*, 110.

⁵⁴ Birge, *Bektâşilik Tarihi*, 63/14.

⁵⁵ Vicdânî, *Hurûfîlik ve Bektâşilik*, 211, 214, 216-217, 224-225.

⁵⁶ Cenksu Üçer, Rıza Sarı, “Dua, Gülbank ve Tercümanlar Üzerinden Alevi Nitelemeli Gelenek Hakkında Bazı Değerlendirmeler”, e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi 13 / 2 (Aralık 2020), 372.

⁵⁷ Mélikoff, 23, 43, 126.

⁵⁸ Mélikoff, *Uyur İdik Uyardılar*, 25, 43, 62.

Ayrıca Mélikoff'un, Alevî-Bektâşilerde coğrafyaya göre farklı gelenek, adet ve merasimlerde karışık unsurların bulunmasını Manicilik ve gnostik mezhepler ile açıklaması,⁵⁹ Bektâşiliğin Türk ya da Kürt kökenli olması ya da tarihsel süreçte hangi dini düşüncelerin tesirinde kaldığına dair yapılan tartışmaların yalnızca bir kısmına işaret eder.⁶⁰

Türklerin, İslamlaşma süreci ve sonrasında, yaşadıkları coğrafyayla irtibatlı olarak çeşitli mezheplerden etkilenmeleri söz konusudur. Kutlu'nun ifadesiyle, müminlerin imanda eşitliği düşüncesi ile Mürcie ve Samaniler döneminde gelişen Maturidilik, Safeviler devrine kadar hâkim mezhep durumuna gelemeyen Şiilikten çok daha fazla Türkmenlere tesir etmiş ve göçerler sayesinde Anadolu'ya taşınmıştır. Bu yüzden Bektâşiliği etkileyen ilk mezhebî çevrenin, Hanefî-Mâturîdî düşünce olduğunu söylemek vakıaya daha uygundur. Bunun en açık göstergesi Hacı Bektâş-ı Velî'nin iman tarifidir. Hacı Bektâş-ı Velî, "iman: kalp ile tasdik, dil ile ikrardır. Amel imandan ayırılır" derken, Hanefî-Mâturîdî görüşleri tekrar etmektedir.⁶¹ Çeşitli risâlelerde geçen "mezhebimiz Caferî'dir" benzeri ifadelerin sonradan eklendiğini ve Türk kökenli Bektâşilerin öteden beri Mâturîdî itikad üzere oldukları da savunulmaktadır.⁶² Kazlıçeşme-Eryek Baba Bektâşi Tekkesi Postnişini Küçük Abdullah Baba'ya ait varakta, mezhebinin Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat olduğu belirtilmektedir.⁶³

Bektâşilerin temel İslâmî ibadetleri kabulü noktasında, bu ibadetler yazılı kaynaklarda yer aldığı için bir kuşku olmadığı, öte yandan tarikat geleneği içerisinde bu ibadetlerin tatbikatında çeşitli yaklaşımların ortaya çıktığını ifade etmek mümkündür.⁶⁴ Gusül ve abdest, namaz, hac, oruç, kurban ve diğer mali ibadetler, şeriatın emrettiği biçimde bilinmekle birlikte tarikatın gelenekleri çerçevesinde yeni yorumlar da ilave edilmiştir.⁶⁵ Sonuç olarak Bektâşilikte ibadetler, büyük ölçüde kendi tasavvuf ve tarikat anlayışları etrafında şekillenmiş, bir zikir ayini olan cem, ibadet hayatının merkezine yerleşmiştir. Bektâşilerin bağlı buldukları ocak ve grupların anlayışlarına göre ibadetler konusunda farklı

⁵⁹ Mélikoff, *Uyur İdik Uyardılar*, 77.

⁶⁰ Ahmet Yaşar Ocak, *Alevî ve Bektâşi İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2018), 15-16.

⁶¹ Kutlu, *Alevîlik-Bektâşilik*, 35-41.

⁶² Kutlu, *Alevîlik-Bektâşilik*, 44.

⁶³ Kutlu, *Alevîlik-Bektâşilik*, 45.

⁶⁴ Üçer, *Anadolu'da Alevî Ocakları*, 305; İlyas Üzüm, *Tarihsel ve Kültürel Boyutlarıyla Alevîlik* (İstanbul: İsam Yayınları, 2020), 166-167.

⁶⁵ Üçer, *Anadolu'da Alevî Ocakları*, 303-337.

tavırlar sergilenmiştir.⁶⁶ Örneğin oruç ibadetiyle alakalı; Muharrem orucu, Hızır orucu, kırk sekiz Perşembe orucu, medet-mürüvvet orucu, adak orucu ve Ramazan orucu gibi çeşitleri bulunmaktadır.⁶⁷ Kerbelâ şehitlerinin hatırası için tutulan Muharrem orucu, su içilmeyip siyahlar giyilmesi, bıçak kullanılmaması, bu dönemde yıkanmayıp, toprak üzerine yatılması, tarikat hassasiyetinin ibadet hayatına yansımaları olarak değerlendirilebilir.⁶⁸

Bektâşilerde, her hafta perşembeyi cumaya bağlayan gece Ayin-i Cem adıyla dini bir merasim tertip edilir. Cemler sadece dini bir merasim değil, aynı zamanda taliplerin problemlerinin töreye göre çözüme kavuşturulduğu bir toplantı hüviyetindedir. Yöreye göre değişiklikler bulunmakla birlikte genelde, kurban kesilerek başlanan ayin Arş'taki vuku bulan sırlı olayların yeryüzündeki tekrarını simgeler. Yaratılış Efsanesi ve Hz. Peygamber'in miracını konu alan Miraçlama okunur ve semaha kalkılır. Bölgeye göre farklılık gösterebilmekle birlikte Bektâşi ozanlarından nefesler okunur ve imamları öven Dûvazdeh okunduktan sonra tevhid bölümüne geçilir. Burada zikir edasıyla tekrar edilen "Şah Şah" ismi sonrası Yezid'e lanet edilir ve nihayet dua ile cem bitirilir.⁶⁹ Mekke'de döneminde yeni Müslüman olan kimselerin Erkâm b. Ebi'l-Erkâm'ın evinde toplanarak Hz. Peygamberden (sa.) dini öğrenmesine atfedilen cem, ibadetlerin esas ve kişinin nefsiyle hesaplaşması kabul edilir.⁷⁰ İkrâr cemi, görgü cemi, müsahiplik cemi, düşkün kaldırma cemi, bayram cemi, Muharrem cemi, mihman cemleri,⁷¹ Abdal Musa cemi, Hızır cemi ve Kırk sekiz Perşembe cemleri⁷² gibi çeşitleri bulunmaktadır.

3. Bektâşilikte İkrâr Geleneği

Bir adap ve erkân yolu olarak görülen Bektâşilikte dedeler, Dedegân ve Babagân olmak üzere iki kola ayrılır. Dedegân kolu mensupları Hacı Bektâş-ı Velî'nin evlendiğini ve kendilerinin de onun soyundan geldiklerini düşünmekte, dolayısıyla dede olabilmek için nesep bağının gerekliliğini düşünmektedir. Babagân kolu mensupları ise, Hacı Bektâş-ı Velî'nin yolu üzere olduklarını savunmaktadır.⁷³ Bu anlayışa göre Bektâşilik, doğuştan gelen bir aidiyet olarak

⁶⁶ Üçer, *Anadolu'da Alevî Ocakları*, 299-300.

⁶⁷ Üçer, *Anadolu'da Alevî Ocakları*, 318-323.

⁶⁸ Mélikoff, *Uyur İdik Uyardılar*, 45.

⁶⁹ Mélikoff, *Uyur İdik Uyardılar*, 45-47.

⁷⁰ Cafer Kaygusuz, *Alevî Yolunda Erkân-Diyarbakır Yöresi Örneği* (İstanbul: Dörtkapı Yayınları, 2021), 21-22.

⁷¹ Kaygusuz, *Alevî Yolunda Erkân*, 45, 56, 65, 87, 123, 143, 159.

⁷² Musa Küçük, *Bir Pîr'in Kaleminden Alevîlik* (İstanbul: Dörtkapı Yayınları, 2020), 156-157.

⁷³ İpek, *Alevîlik*, 326-327.

görülmeyip, akıl-baliğ olan bir kişinin kendi kararı ve talebiyle, Bektâşi cemaati mensuplarının rıza ve şahitliği, manevi önderlerin de kabulü ile gerçekleşen bir oluşturu.⁷⁴ Tasavvuf terminolojisinde, tasavvuf yolundaki nasibini arayan kimse için kullanılan talip kelimesi, nefsanî arzu ve isteklerden vazgeçip vahdet yolunda yürüyen kimse olarak ifade edilir.⁷⁵ Ocakzâde olmayan diğer kimseler için kullanılan talip kelimesi, ikrâr cemine alınarak tarikata girmek isteyenler için kullanılan özel bir isimdir.⁷⁶ İkrâr cemine alınmadan evvel başka bir bağlılığı bulunmadığı teyit edilen talibin, sahip olması gereken çeşitli özellikler vardır.⁷⁷ Tarikata bağlanacak kimselerin bilmesi gereken bu esasları talibe öğretecek bir rehber belirlenmesi ile yola ilk adımını atmış olan talip, Bektâşiliğin adap ve erkânını bu mürşidin rehberliğinde öğrenecektir. Bektâşiliğe giriş cemi olarak bilinen ikrâr cemini anlatan yazılı kaynaklarda bu törenin baştan sona nasıl yapılacağını bildiren metinler bulunmakta ve ikrârname ismiyle anılmaktadır.

3.1. İkrârname Metninin Tavsifi

Bektâşiliğe talip olmak isteyen bir salık için yapılacak törenin evvelinden başlayarak, ayin esnasında durulacak yerler ve okunacak duaların tafsilatlı bir şekilde anlatıldığı ikrârname risâlesi, tarihsiz bir mecmua içerisinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda yer almaktadır. Yazma hâlinde bulunan bu eser rik'a hatla kaleme alınmıştır. Katalog kayıtlarına BEL_Yz_O000027/20 demirbaş, 297.7 BİA 297.7 BİA 1 yer numarasıyla giren eser 10 varak (20 sayfa) hâlinde teşkil edilmiştir. Eser, 240X165 - 155X90 ebatlarında olup söz başları, âyet ve hadis iktibasları surh (kırmızı) mürekkeple yazılmıştır. İkrârname'nin yer aldığı 317b-327b⁷⁸ kısımları bunun bir göstergesidir. Zira yazma eserlerin sayfa numaraları başlangıçtan itibaren 1b, 2a, 2b vs. şeklinde numaralandırıldığı bilinmektedir. Buna göre eser, farklı konuları ihtiva eden bir mecmua görünümündedir. Eserin başında yer alan "Hâzâ Kitâbu Fihrist" başlığı altında eserin mündericatı takdim edilmiştir. Bu kısımda eserin içerisinde yer alan konular başlıklar hâlinde verilmiştir. Mevzubahis edilen başlıkların bazıları şu şekildedir: "Ta'rif-i Beyân-ı Âdemiyet-i Evrâk", "Sahife Başında Olan Rubâ'iyât", Ehl-i 'Aşk Olanlara Nasihatname", "Bâyezîd-i

⁷⁴ Çınar, *Bronz Çağında Alevilik*, 37.

⁷⁵ Kaplan, *Alevilik*, 171-172.

⁷⁶ Üçer, *Tokat Yöresinde Geleneksel Alevilik*, 25.

⁷⁷ Kaplan, *Alevilik*, 173, 178-183.

⁷⁸ Yazımızda, İkrârname'nin söz konusu sayfalarını günümüz rakamları (1, 2, 3 vs.) ile parantez içerisinde ve bold (kalın) göstermeyi tercih ettik.

Bestâmî'den Ba'zı Su'âle Cevâb", "Nidâi'nin Rahm-ı Mâder'den Zuhûru Ta'rifî" vs. şeklinde 110 adet muhtelif konuyu muhtevî kayıt mevcuttur. Yazımıza kaynak teşkil eden ikrârname de ilgili mecmûada mukayyet olup, 327b numaralı sayfada "Risâle-i İkrârname" başlığını taşımaktadır. İkrârname, Bektâşî geleneğinde aynı zamanda biat ve biata ait geleneksel uygulamaları izhar etmesi bakımından ön plana çıkmaktadır. Aşağıda müellifi meçhul ikrârname günümüz Türkçesine aktarılarak okuyucuya iletilmiştir.

3.2. Bektâşî Tarikatına Giriş Ayini/İkrâr Cemi

(1) Bir canın ikrâr alacağı zamanda yol ehli tarafından kendisine edilecek rehberliğin beyanıdır.

İmdi azizim, şöyle malum ola ki bey'at-ı erkân-ı Hazret-i Pîr Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî kaddesallahu sırrahu'l-alî hazretlerinin yoluna sülûk etmek isteyenler için tertip edilecek tören belirli günler dışında ifa edilmez. Hazreti Pîr'in erkânını göreceği bir cuma, pazartesi veya bir ihya gecesi olması şarttır.

Yapılacak dini tören için dergâhta hazırlık yapılır. Bu meyanda dede, dergâhın meydancısından, bu gece tertip edilecek tören için dergâhın temizlenmesini ister. **(2)** Meydan, şamdanlar temizlenir, mumlar yenilenir. Taht denilen yerin üstündeki kandil hazırlanır ve meydan taşı silinerek üzerine bir maşrapa şekerli şerbet hazır edilir. Meydancı çerağ taşını temizleyip, çerağı hazırlar, ocağı temizleyip önündeki buhurdanlığa üd ağacı tütsüsü yapar. Tahtın sağ tarafına Ahmed-Muhtar postu, sol tarafına Hazreti Ali postunu serer. Meydan kapısının eşikinin yanında olan mürüvvet taşının yanına Hazret-i Pîr'in Horasan'dan getirdiği Hazreti Hünkâr postunu ve ocağın üst yanına Aşçibaba postunu serdikten sonra meydana diğer kişilerin oturacağı postları da sırasına göre eksiksiz serer. Meydan kapısının dışına bir leğen, ibrik ve havlu hazır ederek hazırlıkların tamam olduğunu dede olan zata "Erenlerim emir buyurduğunuz hizmetler görüldü" diyerek bildirir.

Dede, "Eyvallah" diyerek meydan kapısından girer, yere eğilerek meydana niyaz eder. Ayağa kalkar ve önce kapı yanındaki Pîr postuna, sonra tahtın sol tarafındaki Ali postuna, çerağa ve çerağ taşına, **(3)** ocağa ve meydan taşına ve aşçı postuna ve en son Ahmed-i Muhtar postuna niyaz ederek istediği bir yere niyaz edip oturur.

Dergâhın büyükleri meydan kapısından, erenler kaidesiyle içeri girip dedenin gösterdiği yere gelip niyaz ederek oturur. Törene katılmak isteyen diğer kimseler ve yeni talip olacak kişiler meydana girip niyaz ederek dedenin gösterdiği yere oturur. Bazen dedenin izniyle önce canlar meydana girer, en son dede geldiğinde herkes

ayağa kalkar, bu esnada dede yere eğilip niyaz ettikten sonra “es-Selâmü aleyküm ve rahmetullah” der. Kardeşi selamını “Ve aleyküm selam ve rahmetullah” diyerek selamı alır. Dede nereye oturacaksa gelip postuna oturduğu esnada herkes niyaz ederek yerlerine otururlar. Ancak her iki halde de meydana en son yeni talipler girmek zorundadır.

Dede, cemaate “Akşamlar hayrolsun canlar” **(4)** dediğinde herkes oturduğu yerde yere eğilerek niyaz eder. Dedenin işaretiyle meydancı niyaz ettikten sonra gelir ve buhurdanlığa üd ağacı koyar ve tekrar niyaz ederek yerine geçer.

Dede daha sonra Besmele çekerek Fatıha Suresini okur. Bitince yine Besmele ile üç kez İhlas Suresini okuduktan sonra “Allahumme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ Al-i Muhammed” der ve yeniden Besmele çekip “Allahumme ente’l-evvelü feleyse kableke şey’ün ve ente’l-âhiru feleyse ba’deke şey’ün yâ kâinen kable külli şey’in ve yâ bâkiyen ba’de külli şey’in, yâ men hüve ekrabu ileyhi mîn habli’l-veridi, yâ men hüve fa’alü’l-limâ yürüd, yâ men yehülû beyne’l-mer’i ve kalbihi, yâ men hüve bi’l-manzari’l-a’lâ, yâ men leyse kemislihi şey’ün ve hüve’s-Semîu’l-Basîr, yâ men hüve alâ külli şey’in Kadîr, akdı hâceti bi hakki Muhammedin ve âlihi’t-tâhirati.

Bismillahirrahmanirrahîm.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nur-i seyyidinâ ve seyyidi’l-enbiyâ-i Muhammedi’l-Mustafâ.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nur-i seyyidinâ ve seyyidi’l-evliyâi’l-imâmi Aliyyi’l-Murtazâ.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik **(5)** alâ nur-i seyyidetinâ ve seyyideti’n-nisâi’l-âlemîne Fâtmete’z-Zehrâ ve alâ ümmihâ ve ümmi’l-mü’minîne Haticete’l-Kübrâ.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-İmâm Hasani’l-müctebâ.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-İmâm Hüseyin eş-Şehidi bi Kerbelâ.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-İmâm Zeyne’l-âbidîn.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-İmâm Muhammed el-Bâkır.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-İmâm Ca’feri Sâdık.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-İmâm Mûsâ el-Kazım.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-Îmâm Ali er-Rızâ.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-Îmâm Muhammed et-Takî.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-Îmâm Ali en-Nakî.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-Îmâm Hasenü'l-Askerî.

Allahumme salli ve sellim ve zid ve bârik alâ nûri seyyidinâ el-Îmâm zamaninâ Muhammed el-Mehdî salavâtullahi ve selâmuhu aleyhim ecmaîne bi hakkı Muhammedin ve âlihi't-tahirîne.

Allahumme inne hâulâi eimmetünâ ve sâdâtenâ ve küberâenâ ve şem'âenâ bihim netevellâ ve men a'dâehum neteberreu fi'd-dünyâ ve'l-âhirah.

Allahumme ve âli men velâhüm ve âdi men âdâhüm ve'nsur men nasarahum, vehzül men hazelehüm ve lain men zalemehüm vehlik adüvvehüm mine'l-cinni ve'l-insi mine'l-evvelîne ve'l-âhirîn.

Allahumme zidnâ muhabbetehüm verzuknâ şefâatehüm vehşurnâ meahüm ve fî (6) zümratihim ve tahte devâihim bi fadlike ve keramike ve cüdiğe ve rahmetike yâ erhamerrâhimîn.

Ve sallallâhu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihi't-tahirîn.

Bismillahirrahmânirrahîm.

Nâdi Aliyyen mazhara'l-acâibi tecidhu avnen leke fi'n-nevâibi küllü hemmin ve gammîn seyencilî bi nûri azametike Yâ Allah Yâ Allah Yâ Allah ve bi nûri nübüvvetike Yâ Muhammed Yâ Muhammed Yâ Muhammed ve bi nûri velâyetike Yâ Ali Yâ Ali Yâ Ali. Edriknî, edriknî, edriknî, Lâ fetâ illâ Ali, lâ seyfe illâ Zülfikâr bi hakkı Ahmed ve sâir hû hû.

Essalâtü ve's selâmü aleyke yâ Rasûlallah. Essalâtü ve's selâmü aleyke yâ Aliyye veliyyallah. Essalâtü ve's selâmü aleynâ ve alâ âlihi ve ezvâcihi ve etbâih.

Bunları dede açıktan, cemaat ise içinden okurlar. Sonra dede niyaz edip ayağa kalkar ve o vaziyette özürvârî şekilde şunları okur.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Rabbenâ zalemnâ enfüsenâ ve inlem teğfirlenâ ve terhamnâ lenekünenne mine'l-hâsrîn. (Arâf, 7/23) Cemâli Muhammed kemâli Hüseyñ Ali râ salevât. Allahumme salli alâ Muhammedin ve Alâ âli Muhammed.

Sonra bu sözleri söyleye; Allah Allah, yüzüm yerde özüm dârda, erenler huzurunda hakkı Muhammed Ali dîvânuna canım kurban,

tenim tercüman, bu hakirden incinmiş gücenmiş can kardeşler var ise dile gelsin yol ile yoldayız. Allah_Eyvallah. Erenler hû dost, deyip “kimsenin hakkı kalmasın erenler, hakkı olan gelsin alsın, zira burası er meydanıdır erenler” der. **(7)** Ondan tığbendini kuşanıp, elleri ve ayakları mühürlenip bunu okur:

Bismillahirrahmanirrahim.

Yâ Eyyühelezine âmenüsbirü ve sâbirü ve râbitü vettekullâhe lealleküm tüflihûn. (Âl-i İmrân, 3/200) Azametü tekbîr. Allahu ekber, Allahu ekber, Lâilaha illallahu vallahu ekber, Allahu ekber ve lillahi'l-hamd. Sual et Yâ Şâh-ı Merdân, hû dost. Dedikten sonra şunu okuya: Allah Allah, ben dülbendini dost nasihati gibi kulağına küpe kılmışım. Rehber ile Pîr'e ettim iktidâ, takmadı Selman boynuma tığbendini, Pîr-i cemâl, Muhammed Kemâl, Hüseyin ve Ali'ye salavât.

“Allahümme salli ala seyyidînâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed” dedikten sonra dede cümle canlara bir niyaz ettikten sonra kalkıp imâ edip geri çekilir ve Hazreti Pîr postuna gelip iki rekat namaz kılar. Namazın akabinde niyaz edip tekrar kendi postuna oturur. Daha sonra yeni talip olan kimseyi ismiyle çağırıldığında yeni talip olan kimse de niyaz ederek dede efendinin huzuruna gelir ve dede ona “Ey falan efendi! Sen bu tarik-i aliyyeye ve on iki imam katarına ve Muhammed Ali râhına ve Hünkar Hacı Bektâş-ı Velî yoluna girmek murâd edersin velakin bizim bu yolumuz gayet güçtür ve demirden bir yaydır. Son pişmanlık fayda vermez” der. Dede efendi talibe üç defa sorup akabinde talipler niyaz eder. Sonra dede efendi talibe yine üç defa sual eder ki “rehberliğe kimi istersin?” Talip falan kimseyi isterim deyince dede efendi ona, **(8)** “var şimdi o cana niyaz eyle” deyip talib rehberliğe kimi diledi ise gelip ona rehber olur. O da niyaz ederek kendisine gösterdikleri yere gelip niyaz edip oturur. Dede efendi rehber olması istenen zata hitaben “şu can seni rehberliğe niyaz eder, var şu cana rehberlik eyle” der. Rehberlik edecek kimse “Eyvallah” deyip niyaz ederek dede efendiye niyaz eder. Daha sonra tığbend kuşanıp özürvârî şunları okur:

Günahkârım mücrimim Ey Şâh. Ben suçumu mu'terifim Ey Pâdişâh. Hata kıldım suçum affeyle Ey Şâh. Bi hakkı Mustafa ve Murtazâ kerem kânı Hüseyin Şâh. Bi hakkı hânedân-ı hazreti âl-i âbâ safı için. Kutbu âlem Hacı Bektâş-ı Velî hakkı için.

Rabbenâ zalemnâ enfüsenâ ve in lem tağfirlenâ ve terhamnâ lenekünenne mine'l-hâsirîn. (Arâf, 7/23) Estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah. Ağrınmış, incinmiş cân karındaş var ise meydan-ı muhabbette dâr-ı mansûrda, yüzüm yerde özüm darda, hakkı olan kardeşler varıp hakkını talep etsin. Tarikatta boyun burmak hatadır. Erenler yoluna selim olmak rızâdır. Ya elimden ya dilimden her ne geldi ise elim dilim kesmek revâdır. Allah, Eyvallah erenler hû dost.

Pür cemâli Muhammed Kemali Hüseyin Ali için salavât deyip özrünü diler. Sonra dede efendi söze başlayıp: “Ey can kardeşler, bu cana içinizden gücenmiş, alınmış kimse var mı? Eğer varsa gelip hakkını alsın, işte meydan” der. Canlar hep birlikte niyaz ettikten sonra dede efendiye (9) rehber niyaz edip geri çekilir. Dedenin çerağ uyandırılınsın emri ile rehberlik edecek can yere eğilerek niyaz eder, tahtın üzerinde bulunan kandilden bir ateş alıp çerağ taşına bir niyaz edip ayağa kalkar ve yeni talibin çerağını tutuşturup ateşi aldığı delili yerine bırakıp geri çekilir ve niyaz eder ve dârda durup şu ifadeleri okur:

Allah Allah

Çün çerâğ-ı fahrî uyandırdık Hudâ'nın aşkına, Seyyidü'l-kevneyn hatmü'l-enbiyanın aşkına.

Sâki-i kevser Aliyyü'l-Murtazâ'nın aşkına, Hem Hadice Fâtıma hayrû'n-nisânın aşkına.

On iki sadr-ı velâyet-i pişvânın aşkına, Çâr-deh-i ma'sum-ı pâk-i âl-i âbânın aşkına

Hazret-i Hünkâr kutb-ı evliyânın aşkına, Haşre dek yansın yanılınsın billah onun aşkına.

Pür cemâl-i Muhammed kemâl-i Hüseyin Ali râ salavât.

Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed.

Dedikten sonra “Allah Eyvallah erenler, hizmetimizi icrâ eyledik, hayırlar niyaz ederiz” diyen dede efendi gülbangı çeker. “Allah Allah çerağı rûşen, fahr-i dervişân, zuhur-u iman nur-ı kerem-i Alî, pirim Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî evliyanın çerağı ebedi ola, akşamları hayr ola, hayırlar feth ola. Münkir, münafık mât ola. Gerçekler demine hü.”

Bundan sonra hayır için gülbang çeken dede efendinin önüne gelen rehberlik yapacak kimse niyaz edip yeni talibe kuşatılacak tiğbendi teslim alırken dede efendi: (10) “Haydi var, şimdi bu cana Allah'ın farzı ve sünneti seniyye olan abdesti ver” der. Rehber “Eyvallah” deyip geri çekilir ve yeni talibe niyaz edip elinden tutarak meydan kapısından çıkarıp abdesti verir, önce ellerini yıkar, sonra iki defa ağzına, iki defa burnuna ve iki defa da yüzüne ve başına mesh ettikten sonra ellerinin suyu ile ayaklarını mesh ettirir. Ardından talibin eline bir havlu verip ondaki kisvesini başından alıp dede efendiye getirip niyaz ederek teslim eder. Tekrar kapı dışındaki talibin yanına gelerek tiğbendi onun boynuna takarken şunu okur:

Bismillahirrahmanirrahim.

Şehidallahu ennehû lâ ilâhe illâ hüve ve'l-melâiketü ve ulü'l-ilmi gâimen bi'l-kist, lâ ilâhe illâ hüve'l-azîzü'l-hakîm. İnned-dîne indallahi'l-İslâm. (Âl-i İmrân, 3/18) Pür cemâli Muhammed kemâli

Hüseyn Ali râ salavât. Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed.

Eüzü billahi mine's-Şeytâni'r-racîm, Bismillahirrahmanirrahim deyip meydan kapısından içeri talibin sağ ayağıyla girmesini temin ettikten sonra rehber, talibin sağ tarafından sol elini mühürleyip sağ eliyle tığbendi tutup talibin sol elini mühürleyip sağ elinden tutup eşikteki mürüvvet taşının **(11)** dibinde niyaz edip ayağa kalkar, bir adım atar ve “es-Selâmü aleyküm şeriat erenleri” diye selam verir. Dede efendi “ve aleyküm selam verahmetullahi ve berakâtüh” diye selamı alır. Rehber bir adım daha atıp, “es-selâmü aleykum hakikat erenleri” diye selam verir. Dede dahi “ve aleyküm selam ve rahmetullahi ve berakâtüh” der. Rehber yine bir adım daha atar ve “es-selâmü aleyküm tarikat erenleri” diye selam verir. Dede de yine “ve aleyküm selam ve rahmetullahi berakâtüh” der. Rehber bir adım daha gelip “es-selâmü aleyküm marifet erenleri” der. Dede “ve aleyküm selam ve rahmetullahi ve berakâtüh” der. Rehber, Allah, Eyvallah erenler, bu can on iki imam katarına ve râh-ı Muhammed Ali'ye ve Hazreti Pîr efendimizin yoluna intisap etmek, dostuna dost, düşmanına düşman olmak murat eder. Bir kuzulu kurbanımız vardır, erenlerim kabul eder mi? Erenlerime niyaza geldik. Hazreti Pîr efendimizin yoluna ve erkânına girmeye, bu eksikliği kabul buyurup ilhak ederler mi? Deyince, dede efendi herkese hitaben: “ey canlar! Bu can on iki imam katarına ve râh-ı Muhammed Ali'ye ve Hazreti Pîr efendimiz yoluna can ve başını fedâ edip bir kuzulu kurbandır, bu yola girmek ister. Cümleiniz bu canı kardeşliğe kabul eder misiniz? Diye sual ettikten sonra herkes yere eğilip niyaz edince, dede efendi rehber: “talibi getir” der. Rehber talibi dede efendiye **(12)** teslim ederken şunu okur:

Bismillahirrahmanirrahim.

İnnallahe ve melâiketü yusallüne ale'n-nebî, yâ eyyühellezine âmenü sallü aleyhi ve sellimü teslîmâ. (Ahzâb, 33/56) Pîr cemâli Muhammed kemâli Hüseyn Ali'ye salavât. Allahümme salli alâ Muhammedin ve âli Muhammed.

Daha sonra rehber talibin sol tarafına geçer, dede efendi talibin sağ kulağına telkin ederken sağ elinden tutar. Talip sol eliyle dede efendinin sağ eteğini tutar. Dede talibin telkini bitince tığbendini kuşatıp salavâtı şerife getirip “Var şimdi cemdeki canlara tek tek niyaz eyle” der. Talip niyazını yapıp geri çekilip kapı önünde durur. Rehber de aynını yapar sonra dede efendiye niyaz edip geri çekilir meydan kapısı eşikine niyaz eder “burası dâru'l-îman bâbı”, Pîr postunun yanındaki eşik taşına niyaz ederken “buna mürüvvet bâbı derler”. Pîr postuna niyaz edip “buna Pîr postu derler.” Hazreti Pîr bunu Horasan'dan getirip bu mahalle serdi, sonra Ali postuna niyaz edip

“buna Ali postu derler” cümle müşkül işler bunda hallolur. Ardından çerağa niyaz ederken “buna çerağ derler”, cümle canlar ziyasıyla münevver olur. Sonra meydan taşına niyaz eder ve “buna meydan taşı derler ki terbiyesiz olanları **(13)** ve edepsizleri bunda terbiye ederler.” Sonra ocağa niyaz edip “buna ocak derler ki çiğ olanlar pişer, insan faydalanır” der. Sonra aşçı postuna niyaz edip “buna aşçı postu derler, bu üstattır çiğleri pişirir” der. Sonra Ahmed-i Muhtar postuna niyaz edip, “buna Ahmed-i Muhtar postu derler, eski ve yeni ilimlerin hepsi bunun yüzü suyu hürmetine halk olmuştur ve hidayete erdiren budur” der. Daha sonra geri çekilip meydana bir niyaz eder ve “buna meydan derler, bu meydan erenler meydanıdır, herkes muradın alır” der. Sonra ayağa kalkıp şu ikrârı okur:

“Hamdü lillâh kim ben oldum bende-i hâs-ı Hudâ,
Cân u dilden ‘aşkıyla hem çâker-i âl-i ‘abâ,
Râh-ı zulmetten çıkıp doğru yola bastım kadem,
Hâb-ı gafletten uyanıp çeşm-i cân oldu güşâ,
Mezhebim hak Ca‘feri’dir gayrılar bâtil durur,
Pîrim üstâdım Hâcî Bektâş-ı kutb-ı evliyâ,
Sevdiğim on iki imâm ben gürûh-ı nâciyeden,
Yetmiş iki fırkadan oldum berî dahi cüdâ,
Saklayıp bel bağladım ikrâr verip erenlere,
Mürşidim oldu Muhammed rehberim Murtazâ,

Pür Cemâl-i Muhammed, kemâl-i Hüseyin Ali râ salavât. Allahümme salli alâ Muhammedin ve âli Muhammed, deyip rehber şunu okur: “Allah, Eyvallah erenler kurbanımızı kabul buyurdunuz, muradımızı verdiniz ve merâmı maksudumuza nail olduk. Hayırları rica ve niyaz ederiz.” Dede efendi gülbangı çeker.

Allah Allah, Bismillah, Fatihatü’l-vücut, ve’l-hamdü lillahi mazhari’l-mevcûd, **(14)** lâ ilâhe illallah tevhiden min keşfi ve şühûd. Ol sultanı fahri kainat, delîli râh-ı necât, şefî’i rûz-i arasât, kâfile-sâlâr-ı enbiyâ-yı risâlet, bülbül-i gülistân-ı şerî’at, vâkıf-ı sırr-ı Hudâ-yı hakikat, ol hâdî-i dünyâ vü âhiret, ol sadr-ı suffa-i safâ, ol mâh-ı kubbe-i bedr-i vefâ, mu‘allâ, müzekkî, müctebâ, Murtazâ, Resûl-i Kibriyâ, mahbûb-ı Hudâ, Hazret-i Ebü’l-Kâsım Muhammedü’l-Mustafâ efendimizin rûh-ı envârları için ve ol şâh-ı evliyâ, netice-i mâ yûhâ, memdûh-ı esrâr-ı lâ fetâ, Hazret-i İmâm ‘Aliyyü’l-Murtazâ ve İmâm-ı Hasanü’l-müctebâ ve İmâm-ı Hüseynü’ş-şehîd, şâh-ı Kerbelâ ve seyyidü’l-müttakîn İmâm Zeynü’l-‘Âbidîn ve gevherü’l-bâhir-i İmâm Muhammed el-Bâkır, ve ehlü’r-rekâ’yık İmâm Ca‘fer es-Sâdik ve dürretü’n-nâzım İmâm Mûsâ el-Kâzım ve ma‘denü’l-cüd ve’s-sehâ İmâm ‘Aliyyü’r-Rızâ ve ‘âlemü’l-‘ilmi’l-‘alîm İmâm Muhammed et-Takî

el-Kerîm ve sâhibü'l-irşâd İmâm 'Alî en-Nakî el-hâdi ve's-şecâ'at İmâm Hasanü'l-Askerî ve nûr-ı çerâğ-ı îmân İmâm Muhammed Mehdî, sâhibü'z-zamân hazarâtlarının ervâh-ı sa'âdetleri ve âl-i evlâd-ı ma'sûmân ve ezvâc-ı mutahharât -ırdvânullâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in- hazarâtlarının ervâh-ı şerîfleri için virdân ve mâderân ve beyne'l-maşrık ve'l-mağrib kâffe-i ehl-i îmân ervâhları için, pâdişâh-ı dîn-i İslâm selâmeti için, hazarât-ı gâ'ibân, 'âşikân, sâdikân, muhibbân makâsıdları için, bâ-himmet-i ricâlullâh-ı husûl-peziiri için ve hüccâc-ı beytullâh selâmeti için, dertlilere devâ, medyûnlara edâ ve bi-gayrı hakkın mahbûslara halâs ve şerri 'adüvvi ve münâfıkından hıfz-ı selâmet (15) ve üzerlerinden def'-i belâ ve ref'-i kazâ ve 'afv-ı taksîrât ve mahv-ı seygi'ât, hall-i cemî-i müşkilât, husûl-i hayr-ı murâdât, bekâ-yı rızâ-yı Rahmân-ı tahsil-i kemâlât ve müşâhede-i cemâl-i bâ-himmet-i pîrân-ı hâzır gâ'ib erenler demine ki çeke hû."

Daha sonra "hû" denilip rehber ile tâlib dahi dede efendiye niyâzlar edip ve geri çekilip "hû" deyip tâlibi yerine oturta. Sonra rehber tekrâr dede efendiye bir niyâz edip geri çekilip meydân taşındaki maşrabayı alıp ve dârda durup şunu okur:

Yâ bismişâh, rahmetullahi İmam Hüseyñ cennetullah, gâzi hür şehîd. Lanetullahi Yezid İbn Yezid, pür cemâl-i Muhammed, kemâl-i Hüseyñ Ali râ salavât. Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed.

Dede efendi bu gülbangı çeker: "Oturana duran kör ola, zümre-i mürâ'î ve Mervâniyân ve münkirân kör ola. Cümleñin isteğini veren Şâh-ı Merdân ola ve bizimle olup yardımcımız ola ve dem-i devrânı yürüye, gerçekler demine hû."

Sonra şerbeti evvelâ dede efendiye ve sâniyen sırasıyla niyâz ederek cânlara dağıtıp ve lâkin nûş olundukça bir ağızdan: "Selâmullahi ale'l-Hüseyñ, la'netullahi alâ kâtîli'l-Hüseyñ" diyerek nûş edeler ve tekâmînde rehber dahi geri çekilip dârda durup nûş ede ve niyâz edip maşrabayı meydân taşına bırakıp ve geri çekilip bunu okuya: "Allâh eyvallâh erenlerim, hizmetimizi tamâm ettik. Haktan hayrımızı niyâz ederiz" der.

Dede efendi de bu gülbangı çeke: "Allâh Allâh hizmetin kabûl ola, (16) murâdın hâsil ola. Hak yardımcın ola, Muhammed 'Alî yâverin ola hû. Hazret-i Pîr efendimiz destgîrin ola. Menzilin pâk ola, günâhların 'afv ola. Kısmetin ganî ola, üçler, yediler, kırklar hâzır gâ'ib, 'ayn-ı cem' erenleri yardımcın ola. Gerçekler demine hû." Dedikten sonra niyâzın edip ve gelip makarr-ı ikâmeti olan postuna otura.

Dede efendi bu ulu gülbangı çeke:

"Allâh Allâh Muhammed habîbullâh 'Alî veliyyullâh dikkatler hayr ola, şerler def' ola, hayrlar feth ola. Geldikçe hayırlısı gele, düşmanlar

kahrola. Münkir, münâfık mât ola. Zümre-i Mervâniyân kör ola ve cümle er Hak karındaşlarımız sağ ola, müşkil işleri hallola. Güç işleri âsân ola, çerâğ-ı dîne püşt-i pâ evrân karındaşlarımız sağ ola, er Hak yardımcıları ola ve bu tarîk-ı ‘aliyyeden gelmiş geçmiş karındaşlarımızın rûhları şâd ola. Kusûrları ‘afv ola ve bâkî sahnda olan karındaşlarımız ‘âfiyette ola. Korktuklarından emîn ola, istekleri feth ola. Er Hak yâverleri ola ve iyilik gördüğümüz ehîbbâlarımız sıhhatte ola, müşkilleri hallola, istekleri feth ola, murâdları hâsil ola. ‘Ömürleri uzun ola, ‘iyâl ü evlâdlarıyla ve tâbi’leriyle Allâh erenleri ekdâr künyeden masûn eyleye ve bizleri gönülden çıkarmayan ehîbbâlarımızın gönüllerinde muzmerr olan murâdât ve maksûdâtları hâsil ola. Müşkil işleri husûle gele, cümlenin ve cümlemizin gelmiş ve geçmişlerimizin rûhları şâd **(17)** ola. Kusûrları ‘afv ola, hastalara şifâ kerem eyleye. Medyûnları hazîne-i gaybından merzûk eyleye, mahbûsları ‘an-karîb-i halâs eyleye. Dertlilere devâ, yetimlere şefkat, bî-keslere merhamet, fukarâya mürüvvet, esirlere ‘inâyet, hüccâca selâmet, deryâda karada olan cânlara necât ve selâmet ihsân eyleye. Pâdişâh-ı ‘âlem-penâh sağ ola, postun dâ’im ola, düşman üzerine gâlib eyleye. Zayıflara merhameti ziyâde ola. Vezîr ve vüzerâsını, vekil ve vükelâsını, emîr ve ümerâsını, ‘ulemâ ve sulehâsını, kibâr ve küberâsını, tâbi ve teba’asını postlarında dâ’im eyleye. Merhametlerini ve şefkatlerini fukarâya gâlib eyleye. Allâh erenler hayra âlât eyleye hû. Cümlenin ve cümlemizin üzerlerine gelecek kazâ ve belâyı def’ eyleye Allâh erenler. Celâlınden cemâline sığındık Allâh erenler. Cümle ve cümlemizi korktuklarımızdan emîn eyleye. Münâfık şerrinden, düşman şerrinden, hasûd ifkinden, görünür görünmez kazâlardan, belâlardan hıfz eyleye. Cümlenin ve cümlemizin çerâklarımız rûşen ola, dünyâ âfetinden cümleyi mahfûz eyleye ve sâhib-i hâne olup dâ’imâ fukarâya ta’âm yedirip ve in’âm ve ihsân eden hâneler şen ola. Allâh erenler yâverleri ola, istekleri feth ola, murâdları hâsil ola, kusurları ‘afv ola, günâhları mağfîret ola, erenler hizmetinden dür etmeye ve dâ’im kemlik kastında olanlara iyilik etmeden ayırmaya. Sözcüklerimizi işlek ve nüfûslarımızı keskin eyleye. **(18)** Ve cümlemizi cümleye gâlib eyleye ve herkesi Allâh erenleri gördüğünden yâd etmeye, günden güne ‘âlî eyleye. Allâh, erenler mahabbetinden ayırmaya, her du’âlarımız ve bu du’âlarımız kabûl ola. İşbu karındaşımızın dahi maksûdu hâsil ola. İkrârında Allâh erenler sâbit-kadem eyleye. Nâmerde muhtâç etmeye ve ‘ind-i hakkâniyetinde makbûl ola ve bu yüzü kara eksiklilere Allâh erenlerin merhamet, lütuf ve kerem ve mürüvvet i’tâ ve ihsân eyleye. Allâh erenler hâcetimiz siz erenlerimedir, kabûl ile makbûl eyleye. Bu kemterleri hacil ettirmeye. Allâh erenler, on iki imâm katârından ayırmaya. Kötü işlerde bulundurmaya, lisânımızı yaramaz şeylerden hıfz eyleye. Mürşid celâlınden er Hak saklaya, bekleye. On iki imâm efendilerimiz yardımcımız, on dört ma’sûm pâk efendilerimiz destgîrimiz ve Hazret-

i Pîr efendimiz püşt ü penâhumuz ve Hazret-i Selmân-ı pâk ve ‘Alî, Kanber ve heftinde kemer-beste-i Şâh-ı Merdân yâverimiz ve yardımcılarımız ola. Anadolu gözcüsü Abdâl Mûsâ Sultân ve Rûmeli gözcüsü Seyyid ‘Alî Sultân ve ‘Arabistân gözcüsü Kaygusuz Sultân efendilerimiz ve Sarı Saltuk Sultân ve Akyazılı Sultân ve Balım Sultân dahi Evren Sultân efendilerimiz ve cümle Rûm erenleri ve Horâsân pîrleri ve Türkistân serverleri ve cümle pîrân destgîrlerimiz ve yardımcılarımız ve yâverlerimiz ve püşt ü penâhlarımız ve gözcülerimiz ola. Allâh erenler, Allâh erenler, Allâh erenler, üçler, yediler, kırklar, binler, pîrler, (19) gülbang-i Muhammedî nûrunu kerem-i Şâh-ı Merdân, Esedullâh ‘Alî, pîrimiz kutbü’l-‘ârifîn, gavsü’l-vâsilîn Hazret-i Hünkâr Hâcî Bektâş-ı Velî demine dem-i pîrân, dem-i muhibbân, dem-i ‘âşıkân, dem-i sâdikân, dem-i abdâlân, dem-i bâciyân, sırr-ı Resûlallâh, kerem-i ‘âlî-i veliyullâh, mürüvvet-i enbiyâullâh hû, ‘inâyet-i evliyâullâh. Yûh münkire, la‘net Yezîd’e ve onlara tâbi’ olan Yezîdâna ve münâfıkâna. La‘netullâhi Teâlâ ‘aleyhim ecma‘în, bi-hürmeti şâh-ı merdân Alî ve bikerem şâh-ı Kerbelâ İmam Hüseyin-i velî ve bimürüvvet-i Hünkâr Hâcî Bektâş-ı Velî demine ve cümle gerçekler demine hû” der.

Dede efendinin ruhsatıyla en yaşlı her kim ise âdâb ve erkânla kalkıp niyâz ederek dışarı çıkar. Sonra herkes yollu yolunca niyâz ederek çıktuktan sonra dede efendi de en son çıkarak bir mikdâr dinlenir. Sofralar hâzırlanıp dede efendinin sofrasına dahi yaşlılardan münâsib olanlar oturup ve yeni tâlib dede efendinin sofrasında hizmette bulunur, sonra yemek yenilince dede efendi bu gülbangi çeke:

“Allâh Allâh el-hamdü lillâh, eş-şükrü lillâh, ni‘met-i Celîl, berekât-i Halîl, habîb-i Hudâ, Resûl-i kibriyâ, server-i enbiyâ, Muhammedü’l-Mustafâ, mecmû‘-ı enbiyâ ve evliyâullâh, ulu sofra, dolu nuru nebî, kerem-i Alî, pîrimiz kutbü’l-‘ârifîn hazret-i hünkâr Hâcî Bektâş-ı Velî gerçekler demine hû.”

Aşçı bulunan zât da şu tercümânı okur: “İmâmların rûh-ı revânı (20) şâd ola. ‘Âşıkların fahri mezîd ola. La‘net ber cân-ı Yezîdân, rahmet ber cân-ı şehidân, pür-cemâl-i Muhammed, kemâl-i Hüseyin ‘Alî râ salâvât. Allâhümme sallî ‘alâ Muhammed ve ‘alâ âli Muhammed.”

Daha sonra sofraya getirilip yeni tâlib leğen, ibrik verip ve kahveleri verir. Cümle cânların fırkalarına göre hizmetlerini ifa edip, lokmaların yedirip ve bir kimseyi küstürmeyerek her cânın gönlünü alır, cümle cânlar dahi ikrârında Allâh erenler sâbit-kadem eylesin diye mübârekleyip ve lâzım gelen hizmetlerini görür.

Ertesi gün dede efendinin niyâzı her ne ise niyâzını edip postunun altına koyar. Rehberin de niyâzı her ne ise niyâzını edip postun altına koyar. Aşçı babanın ve aşçı nakîbinin ve sâ‘ir iş üzere hizmette bulunan cânların niyâzları her ne ise verir ve kahveci nakîbinin ve meydâncının ve sâ‘ir hizmette bulunan cânların niyâzlarını verir ve

gönüllerin alarak dede efendiden havâlet alıp ve niyâzın ettikten sonra kendi kesbinde ola. Beş on günde bir mürşid ve rehberiyle ve sâ'ir cânlar ile görüşüp her vakit bâb-ı rızâda bulunup tevekkül ve tefekkürde ve tezekkür-i evliyâda bulunup Allâh erenlere boyun eğip dâima kendi zikir ve fikrinde ola.

Erenlerim işte murâdımız rehberlik edecek cânın hizmeti ile âyîn-i (21) ehlullâhı görecektir cânın bilmesi için bu kadarca 'âlî-kadr-i eltâfa iş'âr eyledim. Ve lâkin 'azîzim bu esrâr-ı ehlullâhı her kim bir ehil olmayan bir kişiye verirse, bu kişi meydân görmemiş bir zat olursa ketm ede. lâkin erbâbı olur ise mâni' değil ancak ehli olmayan adamlardan hüfz olunmaz ise Allâh erenlerin ve Muhammed 'Alî'nin ve Hazret-i Pîr efendimizin ve cümle ehlullâhın la'neti vardır. Ammâ cân karındaşlar nâ-ehline göstermekten ihtirâz eyleyesiniz. Zîrâ mezkûr la'netleri kabûl eylemekte safâ yoktur. Ehline ma'lûm olmak için bu mahalle kayd ve imlâ olundu. Temmetü'l-kitâb bi-'avnillâhi'l-Meliki'l-Vehhâb.

Bir cân ikrâr-ı bende olacağı vakit lâzım olacak yiyeceklerin beyanı şöyledir.

Kurbân, pirinç, ravgan-ı sâde, ravgan-ı sabr, ravgan-ı zeyt, şem'-i ravgan, şem'-i 'asel, şem'-a, nân-ı hâs, tuz, biber, karanfil, tarçın, limon, kaşık, süpürge, kahve, duhân, şeker, 'asel, pekmez, 'üd ağacı, kandil dili, hatab, kömür, rakik, nişâsta, envâ'-ı siyer (kap kacak), her nev' meyveler, her nev' mûve-i huşk, fıstık, üzüm, her nev' sebze, dede niyâzi, rehber niyâzi, aşçı niyâzi, kahveci niyâzi, ve sâ'ir cânlar niyâzi, şükranlık kurbân, şükranlık tasadduk, şükranlık pelkenlere nân.

İşbu mezkûr lüzûmâtlar sâhib-i nisâb olan câna göredir. Eğer kalender cân karındaş olur ise kudretine göre olur. Ve lâkin temiz olmaktan murâd ma'lûm olunsun için iş'âr kıldı. Gerçeğe hû. Tamâm, temmet.

Sonuç

Bütün dinî yapı ve grupların, kendi bünyelerine dâhil ettikleri yeni müntesipler için belirli dini törenler yaptığı bilinen bir gerçektir. İslâm dinine girmek, kelime-i tevhid ya da kelime-i şehâdet söylenmesi ile gerçekleşmiş olmaktadır. İslâm tarihinde, Hz. Peygamber'e Akabe biatleri ile başlatabileceğimiz biat geleneği dört halife dönemlerinde halifenin meşruiyetini kabul anlamına dönüşmüş, daha sonraki Emevî ve Abbasî devirlerinde bu anlamıyla devam etmiştir. Tarikatların teşekkülünden sonra, tasavvuftaki nasibini arayan mürit adayının tarikat mürşidine talebe olarak kabul edilmesi ve seyr-ü sülûk denilen yolculuğa başlayabilmesi için

tarikata kabulü anlamında, her tarikatın kendine mahsus bir biat geleneği ortaya çıkmıştır.

Bektâşilik tarikatına biat, ikrâr almak olarak nitelenir. Talibin ikrâr alması için ikrâr cemi adında bir cem ayini tertip edilir. İkrâr ceminin yapılışını anlatan yazılı eserlere ikrârname denilmektedir. Çalışmamıza kaynaklık eden ikrârnameye göre, İslâm tasavvuf geleneği içerisinde neredeyse en kapsamlı muhteviyata sahip, tarikata kabul seremonisi ikrâr cemidir denilebilir. Sadece Cuma, Pazartesi veya bir ihya gecesinde yapılması gereken bu tören öncesi dedenin emri ile dergâh temizlenir, muamlar yenilenir, şerbet ve diğer ikramlar hazır edilir. Tören esnasında niyazlar edilmek üzere Hz. Peygamber, Hz. Ali, on iki imam, Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî ve diğer din büyüklerini temsilen postlar serilir. İştirak edenlerin oturacakları yerler dâhil, tören dedenin idaresindedir. Besmele ile söze başlayan dede, Fatiha Sûresi, ardından üç kez İhlas Sûresi okur ve din büyüklerine salat eder.

İkrâr ceminin pek çok yerinde Kur'an'dan ayetler okuyan dede cemaatin helalleşmesini ister. Tekbir getirir, salavatlar söyler, iki rekât namaz kılar. Talip denilen ve yola yeni girecek kimseye, kendine bir rehber seçmesini söyler. Bu rehber hem tören esnasında hem de daha sonra tarikatın inceliklerini, adap ve erkânını kendisine öğretecektir. Seçilen rehber "istiğfar" ederek vazifeye başlar. Talibin abdest aldırılması, tığbendin dededen teslim alınıp talibe takılması onun görevidir. Rehber, talibin Muhammed, Ali, Hz. Pîr ve on iki imam râhına girdiğini, onun dostuna dost, düşmanına düşman olacağını ilan eder. Talibe rehber olan kişinin bu ilanı Şia'nın tevellâ ve teberrâ anlayışıdır. Bu düşüncenin tarikata girişte ifade edilmesi, Bektâşiler içerisinde en azından bir kesimin Şii bazı fikirlerden etkilendiğine işaret eder.

Dedenin kabul sualine cemaatin verdiği müspet cevap ile söze başlayan dedenin telkinleri bitince talibin tığbendi kuşatılır ve canlara niyaz etmesi istenir. Postları tarif eden dede ayağa kalkıp bir ikrâr okur. Dede tarafından salavatlar okunur, sayı ve muhteva bakımından oldukça zengin gülbankler çekilir. Şerbet içilir, sofraya oturulur ve aralarda dede gülbank çekmeye devam eder. Ertesi gün yeni talip, dede başta olmak üzere, aşçıya, meydancıya, dergâhta hizmet gören bütün canlara niyaz (hediyeler) takdim eder. Beş on günde bir mürşit, rehber ve diğer yoldaşlarla görüşmesi, zikre ve fikre devam etmesi söylenir. Cemin tertibi için, talibin hali vakti yerinde ise hayli yekûn tutacak masraf yapması gerektiği, yazmanın sonunda verilen ihtiyaç listesinden anlaşılmaktadır.

Risâlede geçen "mezhebim hak Câferî'dir" ifadesi dikkat çekicidir. Bektâşi babası Küçük Abdullah'ın Ehl-i Sünnet bir yol üzerine

olduğunu ifade ettiği bilgiyi yukarıda vermiş ve Bektâşiler üzerindeki Hanefî-Mâturîdî etkiden bahsetmiştik. Ancak cem esnasında talibe abdest aldırılırken ayakların mesh edilmesi, Câferî mezhebinin abdest tarifine uymaktadır. Günümüz Bektâşileri arasındaki ibadet usulleri, Hanefî ya da Câferî fihhına olmak üzere iki biçimde yapılabilmektedir. Namazda ellerin bağlanması, Hanefî fihhını tatbik eden Bektâşilerde görülen bir husustur. Elimizdeki tarihsiz ikrârname risâlesi, Bektâşiler arasında farklı fikhî mezhepleri takip konusunun eski bir mesele olduğunu gösterdiği gibi, ayrıca bu risâlenin Câferî fihhı ile amel edilmesi gerektiğini düşünen kesime aidiyetine işaret etmektedir.

Kaynakça

- Abû Manneh, Butrus. *Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye’de Aleviler Bektâşiler Nusayriler-1826’da Nakşibendî-Müceddidî ve Bektâşî Tarikatları*. Trc. Ş. Tufan Buzpınar. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2013.
- Akgündüz- Öztürk, Ahmet-Said. *Bilinmeyen Osmanlı*. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1999.
- Birge, John Kingsley. *Bektâşilik Tarihi*. Selâmet Dergisi/Haftalık Mecmua, 1948.
- Bulut, Halil İbrahim - Yıldız, Harun. *Alevilik Bektâşilik – Târihi, Dinî, Sosyal ve Güncel Boyutlarıyla*. Ankara: Bilay Yayınları, 2021.
- Çınar, Erdoğan. *Bronz Çağında Alevilik*. İstanbul: Kalkedon Yayınları, 2020.
- el-İsfahânî, Râgıp. *Müfredâtü Elfâzi’l-Kur’an*. Tah. Safvan Adnân Dâvûdî. Dımaşk: Dâru’l-Felah, 2002.
- İbn Hişam, Ebû Muhammed Abdülmelik. *es-Siretü’n-Nebeviyye*. Trc. Abdülvehhab Öztürk. 4 Cilt. İstanbul: Kahraman Yayınları, 2014.
- İbn İshak. *Siyer-i İbn İshak*. Haz. Muhammed Hamidullah. İstanbul: Düşün Yayınları, 2012.
- İbn Kesir, Ebu’l-Fidâ İmâdüddin İsmail b. Ömer. *el-Bidâye ve’n-Nihâye*, Thk. Dr. Beşşar Avvad. 20 Cilt. Beyrut: Dâru İbn Kesir, 2007.
- İbnü’l-Esir, Ebu’l-Hasan Ali b. Ebi’l-Kerem Muhammed b. Muhammed b. Abdülkerim b. Abdülvâhid eş-Şeybânî el-Cezerî. *el-Kâmil fi’t-Târih*. Tah. Muhammed Yusuf ed-Dekkâk. 10 Cilt. Beyrut: Dâru’l-Kütübü’l-İlmiyye, 2003.

- İkrâmâme*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Katalog no: BEL_Yz_O000027/20 Demirbaş no: 297.7 BİA 297.7 BİA 1, s. 327.
- İpek, Yasin- Işık, Harun vd. *Şia'dan Kızılbaşlığa Türklerde Alevilik*. İstanbul: Ekim Yayınları, 2017.
- Kallek, Cengiz. "Biat". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 6/120-124. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Kaplan, Doğan. *Yazılı Kaynaklarına Göre Alevilik*. Ankara: TDV Yayınları, 2019.
- Kara, Mustafa. *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1995.
- Kaygusuz, Cafer. *Alevî Yolunda Erkân-Diyarbakır Yöresi Örneği*. İstanbul: Dörtkapı Yayınları, 2021.
- Komisyon. *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: DİB Yayınları, 2006.
- Korkmaz, Sıddık. *Alevilik Bektâşilik Geleneği ve İslam*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2016.
- Kur'an-ı Kerîm ve Açıklamalı Mealî*. çev. Hayreddin Karaman - Ali Özek - İbrahim Kâfi Dönmez vd. Ankara: TDV Yayınları, 27. Basım, 2014.
- Kutlu, Sönmez. *Alevilik-Bektâşilik Yazıları*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2008.
- Küçük, Musa. *Bir Pîr'in Kaleminden Alevilik*. İstanbul: Dörtkapı Yayınları, 2020.
- Melikoff, Irène. *Uyur İdik Uyardılar/Alevilik-Bektâşilik Araştırmaları*. Trc. Turan Alptekin. İstanbul: Demos Yayınları, 2011.
- Ocak, Ahmet Yaşar. *Alevî ve Bektâşi İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2018.
- Ocak, Ahmet Yaşar. "Balım Sultan". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5/17-18. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Ocak, Ahmet Yaşar. "Hacı Bektâş-ı Velî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 14/455-458. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.
- Onat, Hasan. *Yazılı Kaynaklarına Göre Alevilik (Doğan Kaplan)-Şunuş Bölümü*. Ankara: TDV Yayınları. 2019.
- Öz, Mustafa. *Başlangıçtan Günümüze Şîilik ve Kolları*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2011.
- Sarıkaya, Saffet. *İslam Düşünce Tarihinde Mezhepler*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2019.

- Şerif, Mian M. *İslam Düşüncesi Tarihi*. Trc. Mustafa Armağan vd. 2 Cilt. İstanbul: İnsan Yayınları, 2014.
- Türer, Osman. "Biat (Tasavvufta)". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 6/124-125. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Üçer, Cenksu. *Anadolu'da Alevî Ocakları ve Grupları*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2019.
- Üçer, Cenksu - Sarı, Rıza. "Dua, Gülbank ve Tercümanlar Üzerinden Alevî Nitelemeli Gelenek Hakkında Bazı Değerlendirmeler". e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi 13 / 2 (Aralık 2020): 357-398. <https://doi.org/10.18403/emakalat.841578>.
- Üçer, Cenksu. *Tokat Yöresinde Geleneksel Alevîlik*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2010.
- Üzüm, İlyas. *Tarihsel ve Kültürel Boyutlarıyla Alevîlik*. İstanbul: İsam Yayınları, 2020.
- Vicdâni, M. Sadık. *Hurûfîlik ve Bektaşîlik*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2017.
- Yıldırım, İsmail. *Bî'at-nâme türüne bir örnek: Nakşî İbrahim Efendi'nin Bî'at-nâme'si*. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi. Sayı Ö7, 341 – 356, 2020.
- Yılmaz, Hasan Kamil. *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2011.

Summary

Orders are schools of religious and moral education among Muslims. It is possible to talk about many sects in the historical process. Qadirism, Naqshbandiism, Kubraviyyah, Bayramiyyah, Halvetiyyah and Bektashism became widespread orders. Bektashism is a order attributed to the Hacı Bektash Veli. According to Onat, Bektashism is a Turkish Sufi school that emerged with the flowering of morality-based Islamic understanding in the direction of Yesevism, the foundations of which were laid by Ahmet Yesevi.

In the historical process, various breaks have occurred in Bektashism. Shah Ismail (1526) was the founder of the Safavid state. His activities in Anatolia are important in terms of Bektashism history. At that time, Anatolia was under the control of the Ottoman state. The Ottoman sultan Yavuz Sultan Selim (1524) went on a

campaign to the East. Defeating the Safavids, he drew the eastern border of the state. Balım Sultan (1516) is considered the second master for bektashism. In the following period, the followers of Shah Ismail led various uprisings. These remained unsuccessful rebel movements. Bektashism is a common order in Anatolia and the Balkans. At the same time, the army of the Ottoman state is from the Bektashi order. Janissaries are Bektashi dervishes. The Janissaries caused various disturbances in the state in the last periods of the Ottoman state. For this reason, Sultan Mahmud II eliminated the Janissary army.

There are various written sources for Bektashism. Some of these are: Buyruks, Cönknâmes, Vilayetnames, Fütüvvetnames, Menâkıps, Interpreters, Makalâts, Adap and Erkannâmes, Divans, Ayin-i Cem Treatises, Gülbanks and Cabbâr Kulu. Bektashism has various rules. These rules are essentially the worship of the religion of Islam. However, various interpretations have been added within the order tradition. Cem in Bektashism is a religious meeting held on various occasions. Some of these are the İkrâr Cem, the etiquette Cem, the Compassionate Cem, the Feast Cem, the Muharrem Cem, the Mihman Cem, the Abdal Musa Cem, the Hızır Cem and the Forty-Eight Thursday Cem.

It is a way of etiquette and manners in Bektashism. Bektashi leaders are called dede/grandfather or baba/father. It is divided into two branches as Dedegan and Babagan. Members of the Dedegan branch accept that Hacı Bektaş-ı Velî got married. He thinks they are descendants of him. According to these, lineage is necessary in order to become a grandfather or aspirant. Babagan Bektashis are followers of the order of Hacı Bektaş-ı Velî and accept that he did not marry. According to this understanding, Bektashism is not seen as an innate belonging. Every intelligent person can enter Bektashism at his own will and request. For this, the consent and testimony of the members of the Bektashi community is required. It is also necessary for spiritual leaders to accept it. In Sufism terminology, the word "talip" used for a person who seeks his share on the path of Sufism is expressed as a person who renounces his own desires. The word "talip", which is used for other people who are not Ocakzâde, is a special name used for those who want to enter the sect by taking the ikrâr cem. Before being admitted to the acceptance meeting, it is

confirmed that there is no other commitment. There are various characteristics that Bektashi members should possess. This knowledgeable master teaches the new member.

The cem for initiation into Bektashism is called the ikrâr cem. There are texts describing how the ceremony will be held from start to finish. Written sources describing the İkrar cem are called İkrarname. There is an affidavit in an undated journal in the Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library. The treatise is a manuscript. In the catalog records, the work entered with the fixture BEL_Yz_O000027/20 and the place number 297.7 BİA 297.7 BİA 1 has been constituted as 10 leaves (20 pages). The treatise was written in the late Ottoman Turkish.

According to the ikrârname, it can be said that the most comprehensive order acceptance ceremony within the Islamic mystic tradition is the ikrâr cem. It only needs to be done on a Friday, Monday or a special religious night. Before the ceremony, the lodge is cleaned, candles are renewed, sherbet and other treats are prepared by the order of the dede. During the ceremony, representative venues are determined for the following people: Hz. Prophet, Ali, twelve imams, Hacı Bektaş-ı Veli and other religious leaders. The dede conducts the ceremony. Dede begins to speak with Basmala. He recites Surah Fatiha, Surah Ihlas three times and prays to the elders of religion. The dede, who recites verses from the Qur'an in many parts of the ikrâr cem, asks the congregation to forgive each other. He utters takbir, utters salawat, and prays two rak'ahs. He tells the person who is called a suitor and who is just entering the road, to choose a mentor for himself. This master will teach him the intricacies, manners and manners of the order, both during the ceremony and afterwards. The master makes the student perform ablution. The description of ablution in the treatise is according to the Shia sect. This indicates that some Bektashis were influenced by the Caferism. Salawats are recited by the dede, and gulbanks, which are very rich in number and content, are recited. Sherbet is drunk, sat at the table, and the grandfather continues to read gulbank in between. Necessary needs for the cem ritual are met by the new member.